

Pohřbené naděje

PRAŽSKÁ POSÁDKA
V LETECH 1945–1989

Praha a s ní celá republika se nadechovaly do mírového života. Svět po nejstrašnější válce měl být nový a mnohem lepší. Zatím se zdálo, že se tyto naděje naplní. Do Prahy přiletěla nová vláda *Národní fronty*, do vlasti se vrátili naši vojáci ze zahraničních jednotek, kteří bojovali po boku spojenců na východní i západní frontě. Ti měli spolu s domácími odbojem vytvořit základ nové demokratické a antifašistické armády, která se přihlásila k tradicím, na nichž byla budována po vzniku samostatného Československa, i k odkazu všech bojovníků proti nacismu. Svou činnost zahájilo v kasárnách na náměstí Republiky také *Posádkové velitelství Velké Prahy*. Čekala ho spousta úkolů, protože Praha se stala největším posádkovým městem s vrcholnými vojenskými orgány a institucemi, bojovými útvary, ústavy a dalšími centrálními složkami. Nedostávalo se budov, zařízení a dokonce ani lidí, bylo třeba řady improvizací, ale v létě 1945 již pražská posádka fungovala. Do poválečného nadšení však také stále více zaznívaly varovné hlasy, že ne všem v republice i v armádě jde o skutečně svobodné a demokratické Československo.

Nadějně začátky (1945–1947)

Přehlídka čs. samostatné obrněné brigády z Británie v Praze 30. května 1945

Do vlasti se vrátila také 1. čs. smíšená letecká divize v SSSR. Její přehlídka se konala 1. června 1945

Na první mírové Vánoce připravila pražská posádka v Ústředním domě armády besídku pro válečné sirotky

Audience gen. D. D. Eisenhowera u prezidenta Edvarda Beneše

Provizorní česká vojenská jednotka při uvítání čs. vlády na Staroměstském náměstí 12. května 1945

Staroměstské náměstí vítá novou čs. vládu

Legionářské prapory nad hlavami vojáků nové armády

Československou vládu na vojenském letišti v Praze-Kbelích vítala čestná jednotka složená symbolicky z vojáků a pražských barikádníků

Při oslavách prvního výročí Květnového povstání stáli po boku vojáků také bojovníci z pražských barikád

Vojenská přehlídka 28. října 1945 v Praze na Strahově

Prvním ministrem národní obrany se stal gen. Ludvík Svoboda, tvůrce a velitel čs. vojenské jednotky v SSSR

VELITELÉ PRAŽSKÉ POSÁDKY V LETECH 1945–1948

1945–1947
1947–1948

Miroslav Miklík
Prokop Kumpošt

CENTRÁLNÍ VOJENSKÉ INSTITUCE A ZAŘÍZENÍ (v Praze v roce 1947)

Ministerstvo národní obrany
Hlavní štáb
Vojenská kancelář prezidenta republiky
Vojenský účetní a cenzurní ústav
Vojenský spisový úřad
Vojenská penzijní likvidatura
Nejvyšší vojenský soud
Nejvyšší vojenský prokurátor
Ústřední zbrojnice
Vojenské radioelektrické ústředí

VYŠŠÍ VELITELSTVÍ A BOJOVÉ A ZABEZPEČOVACÍ ÚTVARY A ZAŘÍZENÍ (v Praze v roce 1947)

Velitelství vojenské oblasti 1
Velitelství leteckého okruhu 1
Velitelství leteckého sboru 1
Posádkové velitelství Velké Prahy
Rychlá divize 1
Letecká divize 1
Letecký dopravní pluk
Pěší pluk 28
Dělostřelecký pluk 1
Hradní stráž
Strážní prapor 80
III. prapor spojovacího pluku 5
Dělostřelecký oddíl 151
Dělostřelecký oddíl 251
1. a 2. vozačská eskadrona
Automobilní prapor 1
Letecká základna 1
Letecký sklad 1
Vojenská nemocnice 1

DALŠÍ VOJENSKÉ ORGÁNY A ZAŘÍZENÍ (v Praze v roce 1947)

Vojenský soud
Vojenský prokurátor
Doplňovací okresní velitelství
Velká Praha
Praha-venkov
Posádkový inspektorát branné výchovy
Obvodní inspektorát branné výchovy
Okrskové inspektoráty branné výchovy
Praha 1
Praha 2
Praha 3
Praha-venkov-sever
Praha-venkov-jih
Povětrnostní ústředna 1
Vojenská evidence motorových vozidel
Železniční traťové velitelství
Vojenská evidence koní

Druhá světová válka a nacistická okupace zanechaly v Praze velké škody – a to nejen materiální, ale také morální – jejichž náprava se ukázala jako mnohem složitější. Spojenecké bombardování v posledních týdnech války těžce poškodilo klášter Emauzy, nábřeží Vltavy i část Vinohrad, v bojích Pražského povstání byla zničena Staroměstská radnice a další objekty po celém městě. Vojáci pražské posádky proto již od prvních mírových dnů pomáhali při odklizení trosk a podíleli se na zajišťování běžného života Prahy. Velká část této pomoci byla poskytována formou dobrovolných brigád – v době osobního volna a o nedělích.

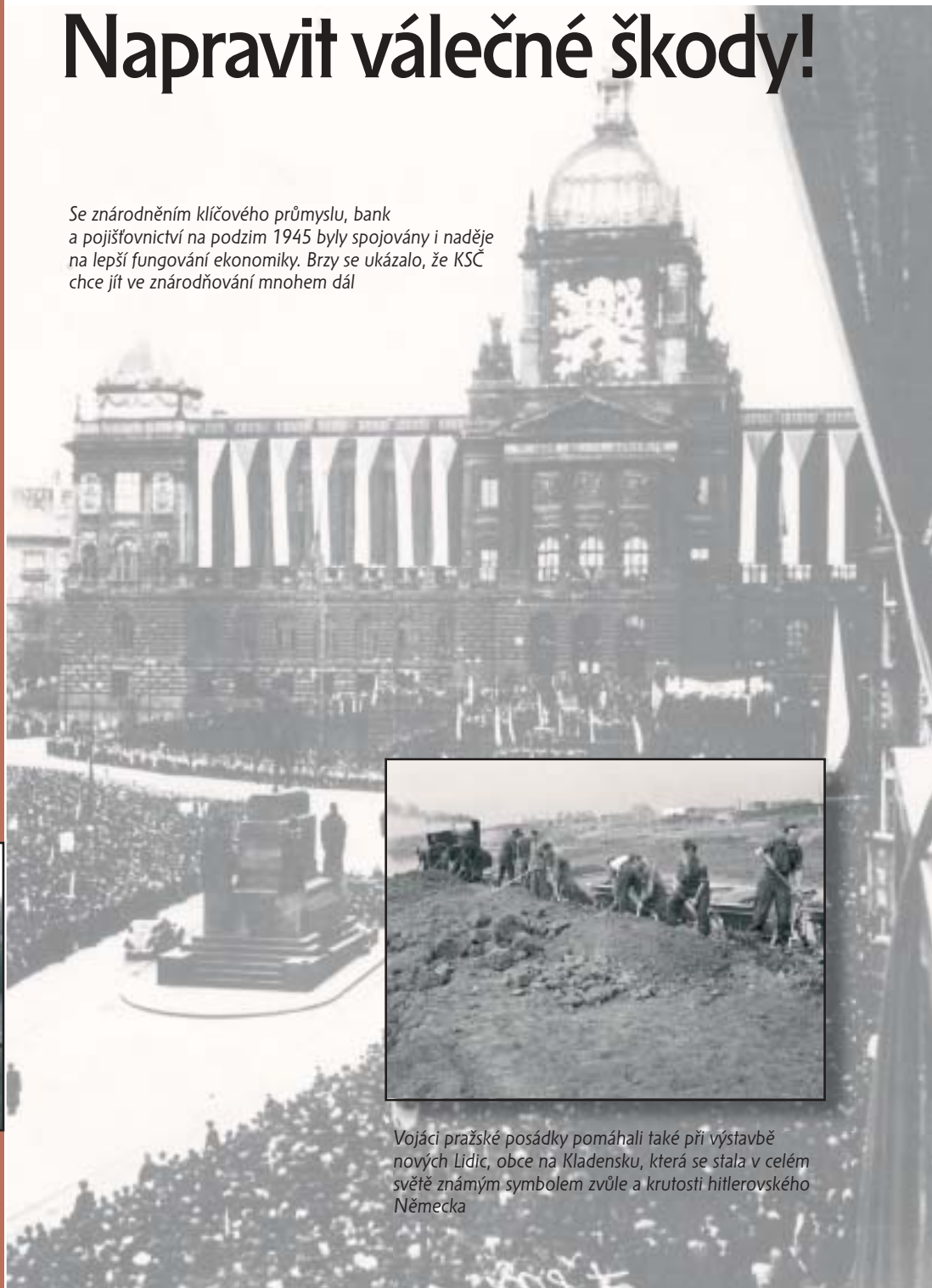
Po zrušení branné pohotovosti státu 1. ledna 1946 přešla také pražská posádka na mírové podmínky a život. A právě v Praze, kde měla sídlo většina centrálních orgánů a institucí, se nejvíce projevovaly prohlubující se rozpory mezi snahami Komunistické strany Československa (KSČ) a cíli nekomunistických politických stran, které pronikaly stále více i do armády a ovlivňovaly její výstavbu i vnitřní život.

Standarta dělostřeleckého pluku 1
Jana Žižky z Trocnova

Napravit válečné škody!

Se znárodněním klíčového průmyslu, bank a pojišťovnictví na podzim 1945 byly spojovány i naděje na lepší fungování ekonomiky. Brzy se ukázalo, že KSČ chce jít ve znárodnění mnohem dál

Vojáci pražské posádky pomáhali také při výstavbě nových Lidic, obce na Kladensku, která se stala v celém světě známým symbolem zvěle a krutosti hitlerovského Německa

Nacisty zničená Staroměstská radnice zůstala po řadu let symbolem zvěsilosti okupantů

Brambory pro Prahu aneb vojáci při vykládce zásilky brambor pro hlavní město na nákladovém nádraží na Žižkově

Na památku studentů popravených 17. listopadu 1939 v ruzyňských kasárnách dostal tento objekt na podzim 1945 nové čestné jméno. Při této příležitosti byla bojová zástava útvaru dekorována stuhou připomínající odkaz boje studentů za svobodu

ŠKOLSKÁ, VĚDECKÁ, KULTURNÍ A OSVĚTOVÁ ZAŘÍZENÍ V PRAŽSKÉ POSÁDCE (v roce 1947)

Vysoká škola vojenská
Vojenská hudební škola
Vojenská lékařská škola
Učiliště obrany proti letadlům
Učiliště vojenské tělovýchovy
Učiliště vojenské výchovy a osvěty
Škola povětrnostní služby
Vojenský ústav vědecký
Vojenský zeměpisný ústav
Vojenský technický ústav
Vojenský historický ústav
Vojenský fotografický a filmový ústav
Letecký zdravotnický ústav
Letecká zkušební skupina
Lékařská vyšetřovací stanice
Armádní umělecký soubor Víta Nejedlého
Posádková hudba Praha
Armádní rozhlas
Naše vojsko
Oblastní dům armády

V červenci 1947 se konaly již tradiční Zborovské oslavy, které byly významným dnem čs. armády a připomínkou jejích tradic hlásících se k boji za svobodné a samostatné Československo

Sídlem Posádkového velitelství Velké Prahy se staly bývalé Josefské kasárny na náměstí Republiky přejmenované na Kasárny Jiřího z Poděbrad. V nich zůstalo velitelství až do poloviny devadesátých let minulého století

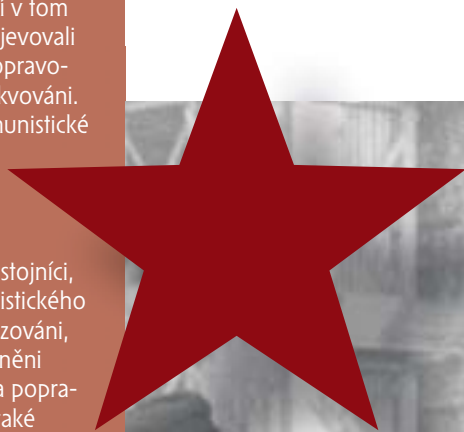
V létě 1945 se začalo koncipovat nové vojenské školství, v němž pražská posádka jako sídlo řady škol měla klíčové místo. V provizorních podmínkách Francouzského gymnázia v Praze-Dejvicích se již v červenci 1945 konal I. kurs velitelů vyšších jednotek zaměřený na poznatky a zkušenosti z právě skončené války

Letecký den v Praze-Ruzyni v roce 1946 se stal připomínkou a poděkováním našim letcům bojujícím v letecké bitvě o Británii na legendárních stíhacích letounech Hurricane a Spitfire

V únoru 1948 se uskutečnil v Československu státní převrat. Komunistická strana si uzurpovala veškerou politickou a velmi brzy i ekonomickou moc a začala přetvářet celou společnost podle svých představ a cílů. Ti, kteří se jí v tom snažili zabránit nebo neprojevovali dostatečné nadšení, byli popraveni, zavíráni či jinak perzekvováni. Jeden z prvních úderů komunistické moci směřoval také do armády, která se měla urychleně stát pevnou oporou nového režimu. Demokraticky smýšlející důstojníci, většinou hrdinové protinacistického odboje, byli z armády vyhazováni, degradováni na vojíny, vězněni a někteří z nich skončili i na popravisti; pronásledovány byly také jejich rodiny. První čistky zasáhly pochopitelně Ministerstvo národní obrany, Hlavní štáb a další centrální složky a instituce. Pod heslem „Sovětská armáda – náš vzor!“ začala být čs. armáda budována v rozporu se svými národními a vlasteneckými tradicemi a měnila se v mocenský nástroj plně ovládaný KSČ a podřízený sovětským potřebám a zájmům. Některé skupiny důstojníků byly po únoru 1948 zcela zlikvidovány – především letci, kteří bojovali v Británii, jichž v březnu 1949 zbylo v armádě jen 30. Další údery směřovaly proti velitelskému sboru čs. vojenských jednotek na Západě, absolventům zahraničních vojenských škol a proti důstojníkům napojeným na nekomunistický odboj, postupně však zasáhly i velitelský sbor čs. východní jednotky.

Mrazivý dech (1948–1949)

Významným aktérem a symbolem února 1948 se staly Lidové milice – ilegální ozbrojený sbor vytvořený KSČ k prosazení jejich požadavků

Jen do konce února 1949 bylo z armády vyhozeno:

30 generálů
102 plukovníků
243 podplukovníků
300 majorů
290 štábních kapitanů
177 kapitanů
89 nadporučíků
106 poručíků
– tj. celkem 1 337 aktivně
sloužících vojáků z povolání

(155 z nich se podařilo před zatčením
uprchnout do zahraničí)

XI. všesokolský sjezd, který se konal na počátku července 1948 v Praze na Strahově, se změnil v první manifestaci odporu proti nastupujícímu komunistickému režimu

Prohlášení ministra národní obrany
Ludvíka Svobody na ustavujícím
zasedání Ústředního akčního výboru
Národní fronty, že armáda jde s lidem,
se stalo nepřímou podporou KSČ
a vedlo k neutralizaci armády ve chvíli
rozhodujícího mocenského střetnutí

CENTRÁLNÍ VOJENSKÉ INSTITUTE A ZAŘÍZENÍ (v roce 1949)

Ministerstvo národní obrany
Hlavní štáb
Vojenská kancelář prezidenta republiky
Vojenský účetní a cenzurní ústav
Vojenský penzijní ústav
Nejvyšší vojenský soud
Nejvyšší vojenský prokurátor
Vojenské radioelektrické ústředí
Ústřední letecký sklad

VYŠŠÍ VELITELSTVÍ A BOJOVÉ A ZABEZPEČOVACÍ ÚTVARY (v roce 1949)

Velitelství vojenské oblasti 1
Velitelství leteckého okruhu 1
Posádkové velitelství Velké Prahy
Krajské vojenské velitelství Praha
Rychlá divize 5
Letecký pluk 25
Letecký dopravní pluk
Dělostřelecký pluk 1
Dělostřelecký pluk 151
Hradní stráž

Strážní prapor 80
Ženíjní prapor 5
Automobilní prapor 1
III. prapor spojovacího pluku 5
Dělostřelecký oddíl 190
Dělostřelecký oddíl 251
Cvičná letka 1
Spojovací rota štábu MNO
Letecká základna 1
Letecký sklad 1
Intendanční sklad 1
Intendanční sklad 51
Zbrojnice 1
Vojenská nemocnice 1
Vojenská nemocnice 21

ŠKOLSKÁ, VĚDECKÁ, KULTURNÍ A OSVĚTOVÁ ZAŘÍZENÍ (v roce 1949)

Vysoké vojenské učiliště
Vojenská inženýrská akademie
Vojenské učiliště výchovy a osvěty
Učiliště vojenské tělovýchovy
Vojenská tělovýchovná škola
Vojenská lékařská škola
Vojenský ústav vědecký
Vojenský zeměpisný ústav
Vojenský technický ústav
Vojenský historický ústav

Vojenský fotografický a filmový ústav
Vojenský lékařský výzkumný ústav
Letecký zdravotnický ústav
Vyšetřovací stanice letectva
Ústřední dům armády
Oblasní dům armády
Armádní umělecký soubor Víta Nejedlého
Posádková hudba Praha
Armádní rozhlas
Ústřední vojenské vydavatelství Naše vojsko
Vojenský tělocvičný oddíl

DALŠÍ VOJENSKÉ ORGÁNY A ZAŘÍZENÍ (v roce 1949)

Vyšší vojenský soud
Vyšší vojenský prokurátor
Krajský vojenský soud
Vojenský prokurátor
Doplňovací okresní velitelství
Velká Praha
Praha-venkov
Vojenská zkušebna 1
Povětrnostní ústředna 1
Vojenská evidence motorových vozidel
Vojenská evidence koní
Železniční traťové velitelství
Zbrojné technické úřady 1, 2, 3

Československý samopal vz. 23
ráže 9 mm

Takzvaný domeček na Hradčanech se stal nelegální věznicí vojenské kontrarozvědky, kde byli zatčeni důstojníci bestiálním mučením nuceni přiznávat se k předem vykonstruovaným proviněním

Tři hrdinové protifašistického zápasu, kteří se stali nepohodlnými: divizní generál Bruno Sklenovský, bojovník z Francie a náčelník štábu Ministerstva národní obrany v Londýně, byl vyhozen z armády a raději včas emigroval; divizní generál Heliodor Píka, náčelník Československé vojenské mise v SSSR a poválečný podnáčelník Hlavního štábu, byl ve vykonstruovaném procesu odsouzen k smrti a v červnu 1949 popraven; armádní generál Karel Klapálek, hrdina od Tobrúku i Dukly a velitel 1. čs. armádního sboru v SSSR a vojenské oblasti 1, byl poslán do vězení. Všem se dostalo po roce 1989 plné rehabilitace

Pro armádního generála Sergeje Ingra, ministra národní obrany v londýnské vládě a významného činitele čs. zahraničního odboje, se v poválečné armádě nenašlo uplatnění. Musel odejít do diplomatických služeb a do vlasti se již nevrátil. Patřil k předním činitelům Rady svobodného Československa a vytvořil jedinou skutečnou čs. jednotku 3. odboje

Armáda na 1. máje 1948 poprvé demonstrovala svou podporu novému režimu

V dubnu 1950 přišli do vedení Ministerstva národní obrany, Hlavního štábu i dalších velitelských funkcí prověřeni komunisté. Jejich úkolem se stalo urychlit přeměny čs. armády podle sovětského vzoru a dosáhnout co nejdříve její plné bojeschopnosti. Spolu se změnami organizace, dislokace, výzbroje a výcviku se začal podle sovětských zásad měnit i vnitřní život armády — od materiální péče o vojáky až po možnosti jejich kulturního, sportovního a společenského vyžití. Armáda získala vlastní divadla, kina, profesionální umělecké soubory, měla vlastní stadiony a sportoviště, její týmy byly administrativně zařazeny do celostátních soutěží. Na objednávku začaly vznikat také knihy, obrazy, sochy, filmy, písně a další díla s brannou, vojenskou a armádní tematikou. Měly se v nich odrážet „jednota armády a lidu“, osobnost nového vojáka jako „budovatele a obránce socialistické vlasti“ či vybrané tradice, události nebo osobnosti, včetně těch ještě žijících. Příprava na možnou válku měla ve všem přednost a armáda se postupně změnila v organismus žijící vlastním životem a problémy. Snad nejvíce to platilo pro Prahu, kde vojáci získali opravdu výjimečné postavení i možnosti.

Období největší militarizace života v Československu je spojeno s osobou ministra národní obrany Alexeje Čepičky. Zeť předsedy KSČ a prezidenta republiky Klementa Gottwalda změnil v průběhu tří let čs. armádu ve věrný obraz jejího sovětského vzoru

Stát ve státě (1950–1956)

Ruku ti podávám,
soudruhu vojáku!
Srdce mě bije za ná.
Vlast třeští a radostná
rozkvétá z našich dílaní.

Slyšíš, tam děti zpívají,
ty květy croseně,
a lokomotiv drsný dech
vlak peče krajem tme,
vidíš, kdo kráčí po cestách,
jak šel by do války,
to kováři jdou, hutníci,
hozníci, brigády,
to opravdu jdou vládové
svě země na směnu,
vzpomínají si na děti,
na tebe, na ženu,
odněkud z ní v nich nový čas,
jak miliony lyt,
a jejich srdce bije v svět
a nazníví z nich — Mír!

Armádní umělecký soubor Víta Nejedlého, profesionální umělecký soubor armády, měl na počátku padesátých let celkem 250 členů souboru — 80 hudebníků, 50 tanečníků a 120 dalších osob (zpěváci, herci, konferenciéři, vedení, kulísáci, maskéři atd.). Svou první příležitost v něm dostala řada pozdějších předních herců, zpěváků, tanečníků, hudebníků i dalších umělců

Městské divadlo na Vinohradech se v roce 1950 stalo Divadlem československé armády. O rok později vzniklo Armádní umělecké divadlo, pozdější D-34

Divadlo československé armády uvádělo především hry sovětských autorů a historická dramata jako Jan Hus od Aloise Jiráska. V jeho souboru a v Armádním uměleckém divadle začínala řada našich předních herců: Antonie Hegerlíková, Jiří Vala, Petr Haničinec, Vladimír Menšík či Vladimír Brabec

Centrem umělecké a sportovní činnosti se po únoru 1948 stal Ústřední dům armády (ÚDA) v Praze-Dejvicích

V květnu 1955 se stalo Československo členem Varšavské smlouvy. V lednu 1956 se v Praze konalo první zasedání Politického poradního výboru této organizace, na němž předseda čs. vlády Viliam Široký uvítal předsedu Rady ministrů SSSR N. A. Bulganina. Varšavská smlouva umožnila SSSR ještě větší ovládnutí satelitních zemí i jejich armád

Vojáci pražské posádky v prvomájovém průvodu v roce 1950 a o dva roky později – 1952

ARMÁDNÍ KULTURNÍ A SPORTOVNÍ ZAŘÍZENÍ (v Praze v letech 1950–1956)

Ústřední dům armády (ÚDA)
 Ústřední vojenská knihovna
 Divadlo československé armády
 Armádní umělecké divadlo
 Ústřední hudba čs. armády
 Armádní opera
 Armádní umělecký soubor
 Víta Nejedlého
 Vojenský umělecký soubor Praha
 Armádní výtvarné studio
 Muzeum čs. lidové armády
 Naše vojsko
 Čs. armádní film
 Armádní kino Lucerna
 Ústřední distribuce filmů
 Armádní rozhlas
 Stadion čs. armády a přilehlá sportoviště
 Tělocvična Strahov
 Sportovní zařízení ÚDA
 Loděnice Klárov

Při Ústředním domě armády působily sportovní oddíly cyklistiky, kopané, házené, kanoistiky, košíkové, lehké atletiky, ledního hokeje, lyžování, motorismu, sportovní střelby, veslování a odbíjené.

VELITELÉ PRAŽSKÉ POSÁDKY V LETECH 1948–1956

1948–1951	Josef Ejem
1951–1952	František Papoušek
1952	František Janda
1952–1956	Otakar Rytíř

Fotbalisté Ústředního domu armády a později DUKLY Praha se stali jedenáctkrát mistry republiky, čtyřikrát vyhráli Americký pohár a byli i základnou čs. reprezentace. Jména jako Josef Masopust, Svatopluk Pluskal, Pavel Kouba, Ivo Urban nebo později Rudolf Kučera, Ivo Viktor, Zdeněk Nehoda či Ladislav Vízek psala nejslavnější kapitoly naší kopané

Již na počátku padesátých let zahájil trenér Karel Kolský budování fotbalového týmu ÚDA. V roce 1956 byl tento tým přejmenován na DUKLU Praha a byl pro něj postaven nový sportovní komplex na Julisce

V dresu ÚDA závodil i legendární Emil Zátopek, čtyřnásobný olympijský vítěz a mnohonásobný držitel světových rekordů v běhu na 5 a 10 kilometrů

Tým házenkářů vyhrál třikrát Pohár mistrů evropských zemí a tvořil základ čs. reprezentace. Vyrostli v něm Jiří Vícha, Josef Trojan, Václav Eret, Vojtěch Mareš, Ivan Satrapa, Ladislav Beneš, Jiří Kotrč, Michal Barda i mnozí další

Znak ÚDA a později DUKLA nosil na dresu rovněž koulař Jiří Skobla, držitel bronzové olympijské medaile a mistr Evropy

Na konci šedesátých let minulého století vystřídal Vojenskou politickou akademii K. Gottwalda sídlící v areálu bývalé kadetní školy Na Valech Ministerstvo národní obrany

Posádkové město

V budově na dnešním Vítězném náměstí je od roku 1945 sídlo Generálního štábu čs. armády

Objekt tzv. starého Ministerstva národní obrany v Praze-Dejvicích nadále slouží svému účelu

Praha jako hlavní město republiky byla také hlavním „vojenským“ městem s největší vojenskou posádkou. Své sídlo tu už od vzniku samostatného Československa měly Ministerstvo národní obrany a Hlavní štáb (později Generální štáb) i většina ústředních vojenských složek, zařízení a útvarů. Ve městě se nacházela rovněž řada kasáren, které sloužily k ubytování vojenských útvarů a jednotek a působily v nich (a dodnes působí) různé orgány a složky armády. Většina kasáren dostala po roce 1945 a zejména pak na počátku padesátých let minulého století nová „pokroková a revoluční“ pojmenování bez historických vazeb a souvislostí, která jim zůstala až do roku 1990. Srdcem „vojenské“ Prahy zůstávalo její posádkové velitelství v kasárnách na náměstí Republiky.

Další karlínské kasárny ve Sluncové ulici sloužily armádě až do počátku nového tisíciletí. Vedle automobilních jednotek zde byly dislokovány různé zabezpečovací složky

Jedním z největších pražských vojenských objektů byly kasárny na Smíchově, které nesly od roku 1945 pojmenování Kasárny Julia Fučíka. Armáda je využívala až do devadesátých let minulého století, kdy se změnila v Justiční palác

Také kasárny v pražském Karlíně obdržely po druhé světové válce nové jméno – Žižkovy kasárny. Své sídlo zde měly Vojenská hudební škola, čestná jednotka pražské posádky a její hudba, vojenské útvary i různá další zařízení, v devadesátých letech minulého století tu sídlilo také pražské posádkové velitelství

Před smíchovskými kasárnami byl na počest osvobození Prahy sovětskou armádou umístěn tank číslo 23. Jako protest proti sovětské invazi do Československa v roce 1968 byl tento tank na počátku 90. let minulého století natřen růžovou barvou a dnes je exponátem Vojenského technického muzea v Lešanech

Po roce 1945 získala armáda Martinický palác na Hradčanech, kam byly umístěny Kasárny hrdiny SSSR gen. A. Sochora

V budově zeměbranceckých kasáren na Pohořelci našel po roce 1945 svůj „domov“ Armádní umělecký soubor Víta Nejedlého. Po jeho zrušení byly do objektu umístěny vojenské úřady a instituce

Součástí Národního památníku na Vítkově se od roku 1945 stal Hrob neznámého vojína

Na čestném pohřebišti na Olšanech jsou uloženy ostatky 435 sovětských vojáků z hromadných i jednotlivých hrobů z celé Prahy, kteří padli při jejím osvobození

V roce 1954 bylo v objektu Vojenského historického ústavu na Žižkově otevřeno Muzeum československé armády, dnes Armádní muzeum. Spolu s Leteckým muzeem v Praze-Kbelích a Vojenským technickým muzeem v Lešanech u Benešova je součástí Vojenského historického ústavu Praha

Špičkovým zařízením armády je od roku 1945 Ústřední vojenská nemocnice v Praze-Střešovicích. V posledních letech se změnila v jednu z nejmodernějších nemocnic České republiky, která poskytuje zdravotní péči i ústavním činitelům

Na pražských Olšanech se rovněž nachází Čestné pohřebiště letců britského královského letectva (RAF), kde je pochováno 27 jeho bývalých příslušníků české národnosti

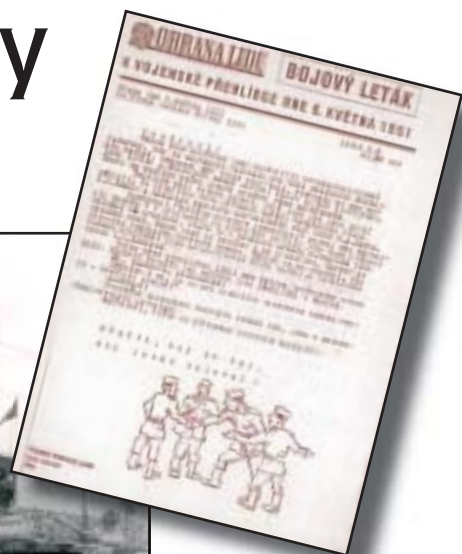

Každá armáda měla, má a bude mít své vojenské rituály, které připomínají její minulost a tradice, posilují hrdost a vědomí sounáležitosti jejích příslušníků a napomáhají budovat pozitivní obraz armády na veřejnosti. V období komunistického režimu byla armádě vnučena celá řada vojenských oslav, které měly vytvářet dojem její bezmezné oddanosti komunistické straně a nerozbornému přátelství a bojové spolupráci se Sovětskou armádou. Dokonce i tak tradiční akce, jako byly vojenské přehlídky, dostaly novou podobu a ideologickou náplň a spolu s dalšími rituály ukazovaly vojáky jako nadšené a uvědomělé obránce a budovatele socialistické vlasti. Přes nepochybnou působivost řady akcí však obě strany – většina příslušníků armády i veřejnosti – dobře věděly, že ve skutečnosti jde jen o hru se specifickými pravidly připomínající úlitbu bohům. Ty největší a nejpůsobivější vojenské „parády“ se pochopitelně konaly v Praze.

Vojenské rituály komunismu

Vojenské přehlídky 9. května byly příležitostí k předvedení nejmodernější bojové techniky a výzbroje čs. armády. Nejinak tomu bylo i v roce 1960

Velkou vojenskou přehlídku 9. května 1955 na Letné zahájila armáda a po ní následovala „přehlídka“ občanů

K tradičním rituálům patřilo také přijetí nových absolventů vojenských akademií na Pražském hradě

Pod „otcovsky přísným“ pohledem generalissima J. V. Stalina stoupali Pražané na vojenskou přehlídku na Letné naposledy v květnu 1960. V roce 1962 byl na pokyn z Moskvy odstraněn

Patrně nejpůsobivějším rituálem se od roku 1955 staly československé spartakiády. Jejich vyvrcholením byla masová vystoupení tisíců cvičenců na Strahovském stadionu v Praze, která měla z paměti vymazat slavné všesokolské slety. Na 1. celostátní spartakiádě v roce 1955 zajistila armáda hned čtyři skladby – K výstavbě a obraně vlasti vždy připraveni (cvičení vojáků s dětmi), Masovost ke sportovnímu mistrovství (cvičení na bradlech), Tělesná příprava neoddělitelná součást bojové a politické přípravy (cvičení s puškou) a závěrečné cvičení Nerozborná družba armády a lidu, spolupráce se Sovětským svazem a zeměmi tábora socialismu – pevný základ naší bezpečnosti a samostatnosti

V době konání celostátních spartakiád vyrostlo na Vypichu pro armádní cvičence stanové městečko

NOVÉ VÝZNAMNÉ DNY ČS. ARMÁDY

6. října **Den čs. armády**
(výroční den vstupu jednotek 1. čs. armádního sboru v SSSR na československé území v Dukelském průsmyku v říjnu 1944)
15. ledna **Den čs. dělostřelectva**
(výroční den vystoupení pěti čs. dělostřeleckých pluků u Jasla v roce 1945)
24. března **Den čs. tankistů**
(výroční den zahájení bojů 1. čs. samostatné tankové brigády o Ostravu v roce 1945)
17. září **Den čs. letectva**
(výroční den přistání čs. samostatného stíhacího leteckého pluku v SSSR na povstaleckém Slovensku v roce 1944)

Armádní skladba K nejvyšším metám na čs. spartakiádě v roce 1965 patřila k nejlepším. Další skladbou s účastí armády bylo cvičení příslušníků ozbrojených sil Vítězství patří nám. Originální byl nástup 16 000 cvičenců z obrněných kolových transportérů

Od roku 1960 se armáda na čs. spartakiádách zaměřila na náročná gymnastická cvičení s využitím tradičního i neobvyklého nářadí. Skladba na metacích stolech se jmenovala Váš budeme bránit

Nejen vojáci pražské posádky, ale i příslušníci železničního vojska a pracovníci Vojenských staveb patřili k těm, kteří nikdy neváhali pomoci hlavnímu městu – ať již formou různých pracovních výpomocí při nehodách a kalami-
tách, nebo výstavbou nových objektů, s nimiž si často civilní podniky pro jejich náročnost či krátké termíny nedovedly poradit. Většina Pražanů i návštěvníků hlavního města neví, že to byli vojáci, kdo vybudoval první tunely a stanice metra, nové letiště v Ruzyni nebo budovu bývalého Federálního shromáždění, kdo zajistil rekonstrukci Národního divadla, postavil Nuselský a Barrandovský most i další důležité komunikace, včetně severojižní magistrály a na ní nava-
zujícího úseku dálnice D1. Bez obětavé práce a pomoci vojáků by to Praha měla mnohem těžší a řada staveb spoluvytvářejících její novodobou tvář by metropoli chyběla.

My Prahu nedáme!

Sníh v pražských ulicích znamenal vždy dopravní kalamitu. Vojáci pražské posádky se podíleli na jeho úklidu, čistili tramvajové koleje a rozmrazovali výhybky

Příslušníci čestné jednotky pražské posádky pomáhali při likvidaci požáru v michelské plynárně

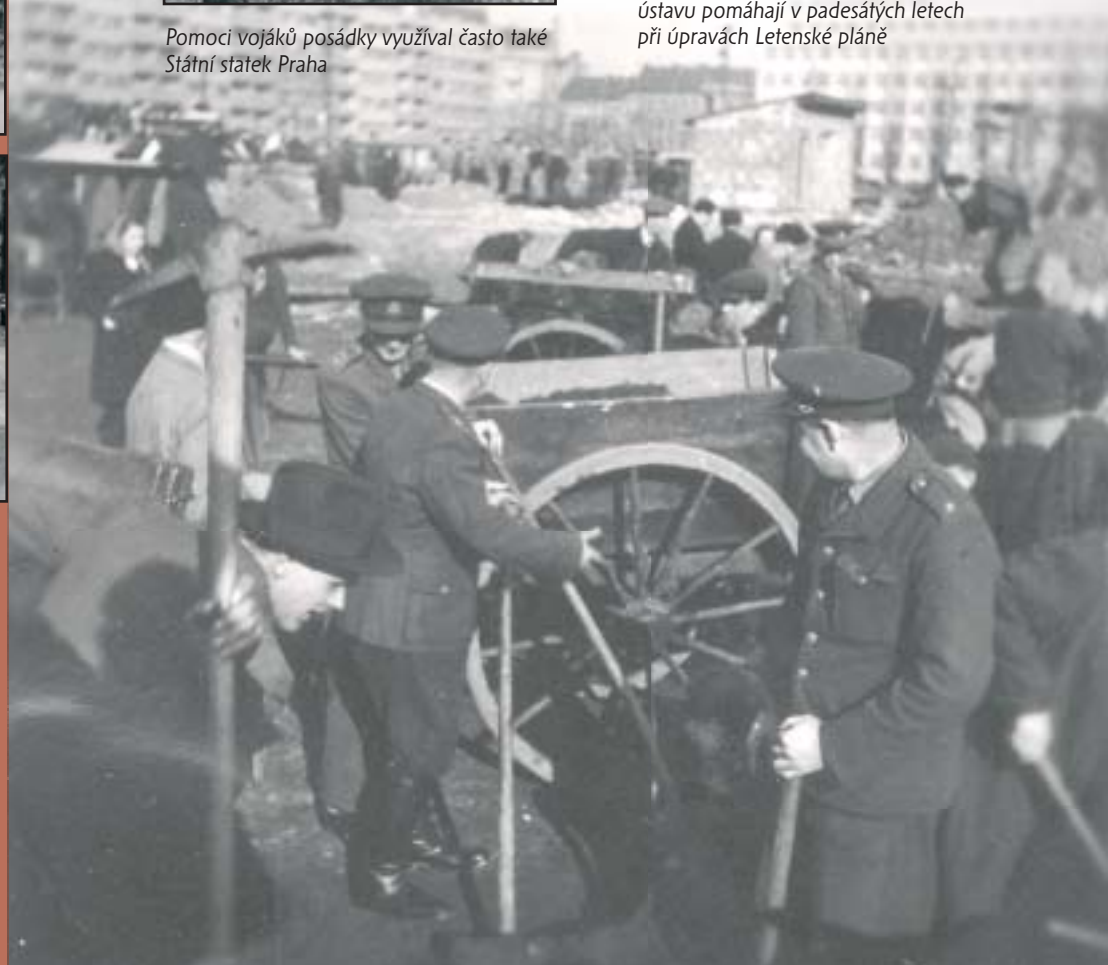

Pomocí vojáků posádky využíval často také Státní statek Praha

Velkou pomoc poskytovali vojáci při bytové výstavbě

Brigádníci z Vojenského historického ústavu pomáhají v padesátých letech při úpravách Letenské pláně

Výstavbu pražského metra zajišťoval zpočátku podnik Vojenské stavby. Jeho dílem jsou první úseky tras C a A i části trasy B

Díky práci vojáků byla postavena i řada školek – jako ta v Praze-Dejvicích

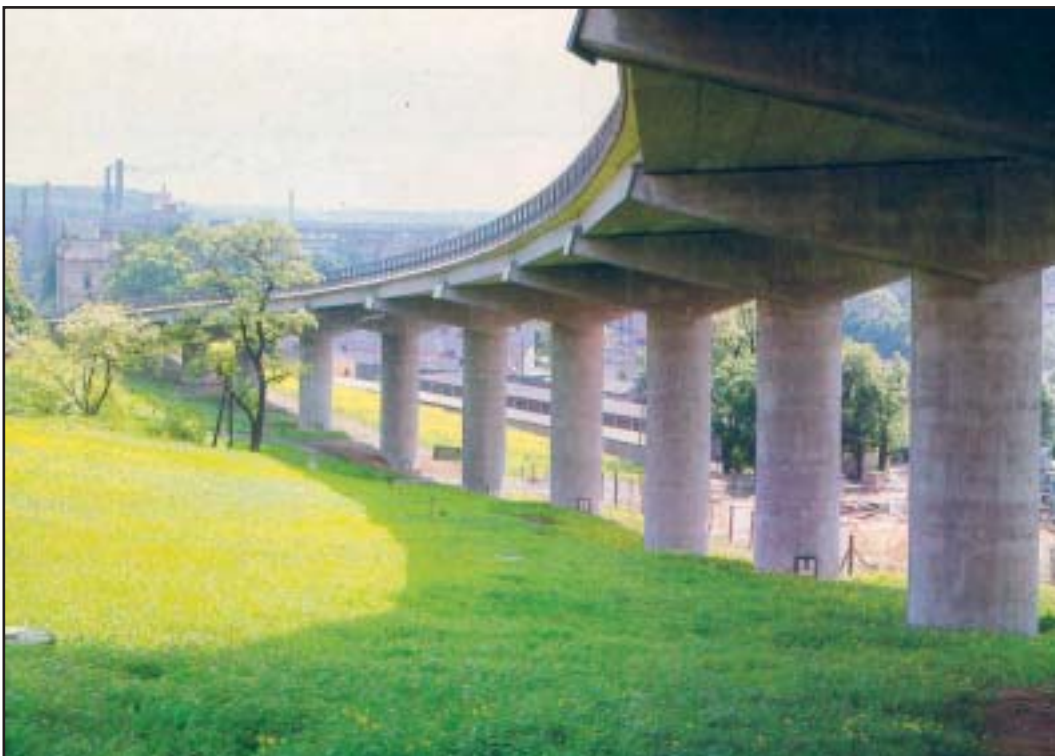
Dílem vojáků je rovněž moderní odbavovací hala mezinárodního letiště v Ruzyni, provozní plocha letiště a hangár

„Vojenský rukopis“ má rovněž bývalý obchodní dům výrobních družstev na Václavském náměstí

Bez pomoci vojáků se neobešla ani rekonstrukce Národního divadla. Provedli odstřel starých provozních budov, na jejichž místě vyrostla Nová scéna, a podíleli se i na pracích v historické budově

Stavebně náročná estakáda v Praze-Vysočanech je dílem pracovníků Vojenských staveb

V noci z 20. na 21. srpna 1968 bylo Československo přepadeno a okupováno vojsky pěti států Varšavské smlouvy. Brutální agrese měla za cíl zlikvidovat pokus o „zlidštění“ socialismu, který připadal zejména sovětskému stranickému a státnímu vedení velmi nebezpečný. Vedoucí čs. představitelé v čele s Alexandrem Dubčekem byli deportováni do Moskvy a zde přinuceni podepsat dokumenty legalizující okupaci i „dočasný“ pobyt sovětských vojsk na území Československa. Občané Prahy i příslušníci pražské posádky stejně jako naprostá většina Čechů a Slováků okupaci své vlasti odmítli a kladli odpor pokusům o tzv. konsolidaci a normalizaci poměrů, které znamenaly smíření s násilím nuceným stavem a návrat k praktikám totalitního režimu. Politické perzekuce však postupně přinutily většinu lidí k pasivní rezistenci. Poslední zbytky důvěry v socialismus, KSČ i spojení se Sovětským svazem vzaly za své a nový režim neměl podporu veřejnosti. Podobně jako v září 1938 čs. armáda nesměla vystoupit na obranu své vlasti. Stala se jednou z prvních obětí rozsáhlých politických čistek a dalších represí. Nejříve a nejostřeji se projevíly právě v pražské posádce, kde měla sídlo většina ústředních vojenských orgánů a institucí.

Bratrská okupace (1968–1970)

Sovětské vojáky v srpnu 1968 nepřijeli jako „legendární vojska z kronik“ a Pražané je nevítili

Praha připomínala v prvních dnech a týdnech po 21. srpnu 1968 frontové město

Projevem nesouhlasu s okupací Československa byly mohutné demonstrace 28. října 1968, kdy republika vzpomínala 50. výročí svého vzniku. Ta největší se konala na Václavském náměstí

Proti demonstrantům byli v srpnu 1969 nasazeni vedle Veřejné bezpečnosti také příslušníci Pohraniční stráže, čs. armády a Lidových milicí s těžkou technikou

Při prvním výročí srpnové okupace došlo v Praze k mohutným demonstracím, jichž se zúčastnili i někteří vojáci pražské posádky

Vojenská přehlídka v květnu 1970 měla být potvrzením, že se čs. armáda pod vedením KSČ opět stala pevnou a nedílnou součástí armád Varšavské smlouvy

VELITELÉ PRAŽSKÉ POSÁDKY V LETECH 1956–1973

1956–1960	Ladislav Kolovratník
1960–1962	Zdeněk Kamenický
1962–1968	Evžen Chlad
1968–1973	Ladislav Kilián

Období konsolidace a normalizace je spjato se jménem Gustáva Husáka, který se v dubnu 1969 dostal do čela KSČ a v květnu 1975 byl zvolen také prezidentem republiky

Poslední necelá dvě desetiletí komunistického režimu byla obdobím, které lze jen těžko charakterizovat jednou větou. Na jedné straně pokračovaly politické represe, na druhé vznikala hnutí, jako byla Charta 77, která ukazovala skutečnou tvář systému a napomáhala jeho vnitřnímu rozkladu. Ten byl od poloviny osmdesátých let urychlen tzv. glasností a perestrojkou v SSSR. Husákův režim ztratil svou hlavní a jedinou záštitu a ani přes různé pokusy nedokázal na nové podmínky reagovat. Pražská posádka stejně jako celá armáda i společnost žila od jednoho stranického sjezdu nebo zasedání ústředního výboru KSČ k dalšímu a plnila jimi vytyčené úkoly. Bylo v nich však stále více formalismu a akcí vypočítaných především na efekt, které odváděly vojáky od výcviku a bojové přípravy a znehodnocovaly jejich často nemalé úsilí. Stále více lidí nejen v armádě si uvědomovalo, že je nutná rychlá a zásadní změna, pokud nemá pokračovat devastace ekonomiky, kultury, školství, zdravotnictví, životního prostředí i charakterů a morálky.

A čas se zastavil (1971–1989)

Vojenské přísahy nových příslušníků pražské posádky se konaly na Staroměstském náměstí nebo u Hrobu neznámého vojína na Vítkově za velkého zájmu veřejnosti

V září 1973 se Praha stala místem konání III. letní spartakiády spřátelených armád Varšavské smlouvy. Slavnostní zahájení se uskutečnilo na Strahovském stadionu

V květnu 1975, 1980 a 1985 se na Letenské pláni konaly u příležitosti oslav výročí osvobození velké vojenské přehlídky. Spolu s armádou se tu představila také vojska ministerstva vnitra a Lidové milice

V Praze se konaly i takové akce, jako byla přehlídka pochodového zpěvu na Staroměstském náměstí v květnu 1975. Vedle vojáků pražské posádky se jí zúčastnily i jednotky vojsk ministerstva vnitra

Praha velmi často hostila také různé celoarmádní akce. Patřila k nim i jedna z posledních porad náčelníků politických orgánů v červnu 1988 za účasti nejvyšších představitelů KSČ

Na podzim 1980 bylo v Praze-Ruzyni otevřeno Vojenské gymnázium Jana Žižky z Trocnova, které připravovalo budoucí posluchače vysokých vojenských škol

Slavnostní setkání ke Dni Československé lidové armády v říjnu 1971 v Divadle na Vinohradech vyznělo především jako oslava politiky KSČ a přátelství se Sovětským svazem a jeho armádou

VELITELÉ PRAŽSKÉ POSÁDKY V LETECH 1973–1989

1973–1974
1974–1987
1987–1989

Štefan Bunzák
Miloslav Zíka
Emil Líška

Tradiční akcí, jejímž cílem bylo probudit v mládeži pozitivní vztah k obraně vlasti a vojenské službě, se staly Dny otevřených kasáren organizované vojáky pražské posádky

S velkým ohlasem a uznáním se setkala vystoupení armádních cvičenců na celostátních spartakiádách v letech 1975, 1980 a 1985